

України; значно підвищити показники якості та ефективності судового правозастосування в Україні.

Список використаних джерел

1. Кпім С. І. Значення судової практики як додаткового джерела цивільного права / С. І. Кпім [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/1406/126/>
2. Алексеев С. С. Право на порозі нового тисячелеття. Некоторые тенденции правового развития и драма современной эпохи / С. С. Алексеев. М. : Статут, 2010. 256 с.
3. Бобрешов Є. Г. Судове правозастосування в Україні: проблеми теорії і практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Нац. педагог. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К., 2011. 19 с
4. Луспенник Д. Д. Роль і значення судової практики у цивільному судочинстві: [розд. 1.6 гл. 1: Загальні проблеми цивільного судочинства] / Д. Д. Луспенник // Проблеми теорії та практики цивільного судочинства. Х. : Харків юрид., 2008. С. 103 – 116;
5. Неледва Н. В. Правозастосування як основний напрямок впливу судової практики на національну правову систему // Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 47. С. 207 – 211.
6. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / пер. з рос. Х. : Консум, 2008. 656 с.

*Мірошниченко Володимир Русланович,
студент за ОР «Магістр»
юридичного факультету,
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

*Науковий керівник:
Теремцова Ніна Володимирівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії права та держави
юридичного факультету,
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

СОЦІАЛЬНА НОРМА ЯК ПРАВИЛО ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Соціальні норми є загально визнаними або достатньо поширеними еталонами, зразками, правилами поведінки людей, засобами регулювання та взаємодії. Соціальні норми оберігають суспільне життя від хаосу і конфліктів, направляють його на доцільний шлях здійснення. До складу засобів соціального

впливу належать і правові.

Поняття «Норма (лат. norma – у переносному значенні – «правило») – регулятивне правило, яке вказує межі свого застосування; відповідає чомусь типовому або звичайному і «Правило – вимога для виконання якихось умов (норма на поведінку) всіма учасниками будь-якого діяння (ігри, правопису, судового процесу, організації, установи), за виконання якого передбачено заохочення, а за невиконання покарання» вживаються й сприймаються як рівнозначні та взаємозамінні. В юридичній літературі, довідкових виданнях, вони зазвичай, визначаються один через одного: норма – це правило, а правило – це норма [5]. Аналізуючи це питання більш детально можливо зробити висновки, що «правило» – все ж більш вузький термін, ніж «норма», й отже, вони не завжди та не повністю збігаються.

Соціальна норма – не просто абстрактне правило бажаної поведінки. Варто зауважити, що вона означає також і реальну дію, яка фактично затвердилась в житті та на практиці і є суспільно-корисною.

Норма (від лат. norma – «правило»), це правило поведінки, що встановлює модель позитивної суспільно-корисної діяльності спрямованої на досягнення певного результату чи інтересу. Соціальні норми регулюють не всі, а найбільш важливі типові відносини.

Різноманітність способів формування суб'єктів суспільних відносин та засобів гарантування обумовлює наявність значної кількості соціальних норм, які можуть бути класифіковані за певними критеріями.

I. За різновидом суспільних відносин можна виділити: правові норми як загальнообов'язкове правило поведінки громадян та їх об'єднань, встановлене уповноваженим органом влади та закріплене в правовому акті; моральні норми – це вимоги та заборони, що регулюють діяльність, поведінку людини, їх взаємодію та спілкування у відповідності у відповідності до прийнятих у суспільстві уявлень про добро і зло, справедливість і несправедливість. Ці норми та принципи, встановлені людьми в суспільстві на певному етапі його розвитку, є певним взірцем поведінки та обов'язкові для виконання всіма суб'єктами; політичні норми є похідними від відповідних політичних цінностей і ґрунтуються на них. Якщо цінності відповідають на питання, як ставитися до явищ політичної дійсності, до того, що є і що може бути, то норми вказують, що з ними робити. Регламентують взаємодію суб'єктів політичної системи та політичні відносини; естетичні норми – загальноприйняті принципи естетичної діяльності, творчості й сприйняття, а також зразки художньо-естетичних цінностей у даному соціальному колективі та його культурі, правила створення і сприйняття творів мистецтва, релігійні норми – різновид соціальних норм, встановлених різними віросповіданнями і мають обов'язкове значення для тих, хто сповідує ту чи іншу віру. Заснованої на вірі у вищий розум та забезпечують порядок відправлення релігійних культів; сімейні норми – нормативна основа життя родини. За відсутністю правил і норм у родині спостерігається хаос, що складає серйозну небезпеку для психічного здоров'я; корпоративні норми – це норми, які регулюють відносини, що склалися між суб'єктами, учасниками громадських об'єднань (громадських організацій, фондів, професійних спілок,

добровільних товариств та ін.). Корпоративні норми закріплюються в статутах (інших документах) громадських об'єднань, які приймаються на їх загальних зборах, конференціях, з'їздах та забезпечують упорядкування взаємодії членів цих організацій; норми-звичаї – правила поведінки, що склалися внаслідок фактичного їх застосування впродовж тривалого часу. Це основна форма регулювання відносин у додержавному суспільстві; традиції – це норми й правила життя людини, що передаються від покоління до покоління, відображаючи важливі здобутки суспільства; норми звичаю ділового обороту – це правило поведінки, яке не встановлене актами цивільного законодавства, але є усталеним у сфері ділового обороту; правила етикету, або етикет (від фр. *étiquette* – етикетка, надпис) – правила поведінки людини в суспільстві, що підтримує уявлення про весь світ з найкращого кругозору в якому проживає людина.

II. За способом виникнення розрізняють: стихійні норми; свідомі норми.

III. За способом закріплення: усні; письмові.

IV. За способом гарантування: гарантовані суспільством; гарантовані суспільними інститутами; гарантовані державою.

Автор повністю розділяє думку вченого Н.В. Теремцової в аспекті щодо закономірності розвитку суспільства [3]. На думку вченого – об'єктивні закони, у відповідності до яких історично розвивається суспільство, обумовлюють появу певних правил які з'являються в житті суспільства в результаті соціальної практики. Важливо зауважити, що одні з них із часом зникають, а інші – виникають, змінюються за змістом, треті – нав'язуються певними верствами населення, окремими групами населення чи владою. Інакше кажучи, процес становлення, формування соціальних норм це обумовлений виключно суб'єктивними факторами. Створюються такі норми людством.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 02.10.2019).

2. Теремцова Н.В. Держава як політична форма організації суспільства для спільного існування і діяльності людства в умовах розбудови правової держави. //Випуск шостий «Теорія права та держави; юридична відповідальність; історія правових і політичних учень» // За заг. ред. Теремцової Н.В. – Київ. Надруковано –Вид.ТОВ «Інтер Логістик України»/ – К., 2016. – 203 с.

3. Теремцова Н.В. Проблема розбудови соціальної держави в умовах конституційної реформи: теоретичний аспект. Соціологія права. 2015. № 3-4 (14-15) С. 200–207.

4. Теремцова Н. В. Правовий прогрес та рівень правової культури громадян в умовах розбудови правової держави. Європейські перспективи. 2016. №2. С. 9-14. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2016_2_4

5. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : Укр. енцикл., 2003. – Т. 5: П - С. – 736 с.